ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

17. července 2008 *

Ve věci C-389/05,

jejímž předmětem je žaloba pro nesplnění povinnosti na základě článku 226 ES, podaná dne 27. října 2005,

Komise Evropských společenství, zastoupená A. Bordesem a E. Traversou, jako zmocněnci,

žalobkyně,

proti

Francouzské republice, zastoupené G. de Berguesem, A. Colomb a G. Le Brasem, jako zmocněnci,

žalované,

* Jednací jazyk: francouzština.

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení K. Lenaerts, předseda senátu, G. Arestis, R. Silva de Lapuerta, E. Juhász (zpravodaj) a J. Malenovský, soudci,

generální advokát: P. Mengozzi,
vedoucí soudní kanceláře: H. von Holstein, náměstek vedoucího soudní kanceláře,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 3. května 2007,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 3. dubna 2008,

vydává tento

Rozsudek

1 Svou žalobou se Komise Evropských společenství domáhá, aby Soudní dvůr určil, že Francouzská republika tím, že přiznala výlučné právo provádět činnosti související s umělou inseminací skotu pouze inseminačním stanicím schváleným ve Francii, zejména tím, že zavedla obecný režim územní výlučnosti ve prospěch těchto stanic, a tím, že podmínila provádění umělé inseminace držením licence inseminátora, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z článků 43 ES a 49 ES.

Právní rámec

Právní úprava Společenství

2 Články 43 ES a 49 ES se týkají svobody usazování a volného pohybu služeb.

3 Podle článku 2 směrnice Rady 77/504/EHS ze dne 25. července 1977 o čistokrevném plemenném skotu (Úř. věst. L 206, s. 8; Zvl. vyd. 03/03, s. 153), ve znění směrnice Rady 94/28/ES ze dne 23. června 1994 (Úř. věst. L 178, s. 66; Zvl. vyd. 03/16, s. 238, dále jen „směrnice 77/504“), členské státy zajistí, že nebude zakázáno, omezeno nebo bráněno ze zootechnických důvodů v obchodu se spermatem a vajíčky a embryi čistokrevného plemenného skotu uvnitř Společenství.

4 Podle článku 5 směrnice 77/504 mohou členské státy vyžadovat, aby čistokrevný plemenný skot, a stejně tak sperma či vajíčka a embrya, která z něj pochází, byly doprovázeny při obchodování v rámci Společenství osvědčením o původu, který odpovídá vzoru stanovenému postupem stanoveným v článku 8 této směrnice, zvláště pokud jde o zootechnické výkony.

5 První, druhý, čtvrtý a sedmý bod odůvodnění směrnice Rady 87/328/EHS ze dne 18. června 1987 o přijetí čistokrevného plemenného skotu do plemenitby (Úř. věst. L 167, s. 54; Zvl. vyd. 03/07, s. 240) stanoví:

„vzhledem k tomu, že cílem směrnice 77/504 […] je postupná liberalizace obchodu s čistokrevným plemenným skotem uvnitř Společenství; že je za tímto účelem nutné provést doplňkovou harmonizaci, především pokud jde o přijetí těchto zvířat a jejich spermatu do plemenitby;

vzhledem k tomu, že v tomto ohledu je vhodné zabránit tomu, aby vnitrostátní předpisy o přijetí čistokrevného plemenného skotu a jeho spermatu do plemenitby nezakazovaly, neomezovaly nebo nebyly na překážku v obchodu uvnitř Společenství; že se jedná o přirozenou plemenitbu nebo o umělé oplodnění;

[…]

vzhledem k tomu, že umělé oplodnění představuje důležitou techniku pro šíření nejlepších plemeníků, a přispívá tudíž k celkovému zlepšení chovu skotu; že je však vhodné zabránit jakémukoli zhoršení genofondu, zejména pokud jde o plemenná zvířata samčího pohlaví, u kterých musí být zaručena jejich genetická hodnota a vyloučeny dědičně podmíněné poruchy;

[…]

vzhledem k tomu, že předpis stanovující, že sperma musí pocházet z úředně schválených center pro umělé oplodnění, poskytuje záruky pro dosažení stanoveného cíle“.

6 Podle čl. 2 odst. 1 směrnice 87/328 nesmí členský stát zakázat, omezovat nebo vytvářet překážky přijetí čistokrevných plemenných býků k umělému oplodnění na svém území nebo použití jejich spermatu, pokud byli tito býci přijati k umělému

oplodnění v členském státě na základě testů provedených v souladu s rozhodnutím Komise 86/130/EHS ze dne 11. března 1986, kterým se stanoví metody pro kontrolu užitkovosti a stanovení genetické hodnoty čistokrevného plemenného skotu (Úř. věst. L 101, s. 37; Zvl. vyd. 03/07, s. 16).

7 Třetí až pátý bod odůvodnění směrnice Rady 88/407/EHS ze dne 14. června 1988 o veterinárních požadavcích na obchod se spermatem skotu uvnitř Společenství a na jeho dovoz (Úř. věst. L 194, s. 10; Zvl. vyd. 03/08, s. 106), ve znění směrnice Rady 2003/43/ES ze dne 26. května 2003 (Úř. věst. L 143, s. 23; Zvl. vyd. 03/39, s. 49, dále jen „směrnice 88/407"), stanoví:

„[…] je […] nutno vytvořit harmonizovaný režim pro obchod se spermatem skotu uvnitř Společenství a pro jeho dovoz do Společenství;

[…] při obchodu se spermatem uvnitř Společenství musí členský stát, v němž je sperma odebráno, zaručit, že sperma bylo odebráno a ošetřeno ve schválených a kontrolovaných inseminačních stanicích, že pochází od zvířat, jejichž nákazový status vylučuje nebezpečí rozšíření nákaz zvířat, že bylo odebráno, ošetřeno, skladováno a přepravováno v souladu s pravidly, která zabezpečují zachování jeho nákazového statusu, a že při přepravě do země určení bylo přiloženo veterinární osvědčení, které zaručuje dodržení těchto záruk;

vzhledem k tomu, že politika uvnitř Společenství v oblasti očkování proti některým chorobám je rozdílná, je oprávněné zachování časově omezených odchylek, které členským státům u určitých nákaz umožňují doplňkovou ochranu proti těmto chorobám".

8 Podle jejího článku 1 prvního pododstavce stanoví směrnice 88/407 veterinární požadavky na obchod se spermatem skotu uvnitř Společenství a na jeho dovoz ze třetích

zemí. Podle druhého pododstavce uvedeného článku nejsou touto směrnicí dotčeny zootechnické předpisy Společenství nebo vnitrostátní zootechnické předpisy pro organizaci inseminace obecně a distribuci spermatu zvlášť.

9 Články 3, 5 a 6 směrnice 88/407 se nacházejí v kapitole II této směrnice, která je nazvána „Obchod uvnitř Společenství“.

10 Článek 3 této směrnice stanoví, že každý členský stát zajistí, aby z jeho území bylo odesíláno na území jiného členského státu pouze sperma splňující všeobecné podmínky uvedené v tomto článku. Sperma musí být zejména odebráno, zpracováno a skladováno v k tomu účelu schválených inseminačních stanicích nebo střediscích pro skladování spermatu za účelem umělé inseminace a pro účely obchodu uvnitř Společenství.

11 Podle čl. 5 odst. 1 směrnice 88/407 členský stát, na jehož území se nachází inseminační stanice nebo středisko pro skladování spermatu, zajistí, aby schválení podle článku 3 této směrnice bylo uděleno pouze tehdy, pokud jsou dodržena ustanovení v příloze A uvedené směrnice týkající se podmínek schválení a dozoru stanic a pokud inseminační stanice nebo středisko pro skladování spermatu dodržuje všechna ostatní ustanovení této směrnice. Podle tohoto článku 5 odst. 1 členský stát dále zajistí, aby úředně schválený veterinární lékař dohlížel na dodržování těchto ustanovení a odebral schválení, pokud není dodrženo jedno nebo více ustanovení.

12 Článek 5 odst. 2 směrnice 88/407 jednak stanoví, že veškeré schválené inseminační stanice nebo střediska pro skladování spermatu jsou zaregistrovány a že každá stanice obdrží číslo veterinární registrace, a jednak, že každý členský stát sdělí ostatním členským státům a Komisi seznam inseminačních stanic nebo středisek pro skladování spermatu a jejich číslo veterinární registrace a případně je informuje o každém odebrání schválení.

13 Podle čl. 6 odst. 1 této směrnice členské státy podmíní přijetí spermatu předložením veterinárního osvědčení podle vzoru uvedeného v příloze D uvedené směrnice, vystaveného úředním veterinárním lékařem členského státu, ve kterém došlo k odběru.

14 Podle přílohy C, bodu 3 písm. a) směrnice 88/407 musí být sperma pro obchod uvnitř Společenství skladováno za schválených podmínek po dobu nejméně 30 dnů před odesláním. Tento požadavek se nicméně nepoužije na čerstvé sperma.

15 Podle článku 2 směrnice Rady 91/174/EHS ze dne 25. března 1991 o zootechnických a genetických podmínkách uvádění čistokrevných zvířat na trh a o změně směrnic 77/504 a 90/425/EHS (Úř. věst. L 85, s. 37; Zvl. vyd. 03/11, s. 177) členské státy zajistí, že uvádění na trh čistokrevných zvířat a jejich spermatu, vajíček a embryí není zakazováno, omezováno ani znesnadňováno ze zootechnických nebo genetických důvodů.

16 Znění článku 18 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 ze dne 28. ledna 2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin (Úř. věst. L 31, s. 1; Zvl. vyd. 15/06, s. 463), nazvaného „Sledovatelnost“, je následující:

„1. Ve všech fázích výroby, zpracování a distribuce je nutné zajistit sledovatelnost potravin, krmiv, zvířat určených k produkci potravin a jakékoli jiné látky, která je určena k přimísení do potraviny nebo krmiva nebo u níž se předpokládá, že do nich bude přimísena.

2. Provozovatelé potravinářských a krmivářských podniků musí být schopni identifikovat každou osobu, která jim dodala potravinu, krmivo, hospodářské zvíře nebo

jakoukoli látku, která je určena k přimísení do potraviny nebo krmiva nebo u níž se předpokládá, že do nich bude přimísena.

Za tímto účelem zavedou tito provozovatelé systémy a postupy, které umožní, aby tyto informace byly na požádání poskytnuty příslušným orgánům.

3. Provozovatelé potravinářských a krmivářských podniků zavedou systémy a postupy umožňující identifikovat podniky, kterým byly dodány jejich výrobky. Tyto informace poskytnou na požádání příslušným orgánům.

4. Potraviny nebo krmivo, které jsou uváděny nebo mohou být uvedeny na trh Společenství, musí být odpovídajícím způsobem označeny nebo identifikovány pomocí související dokumentace nebo souvisejících údajů podle odpovídajících požadavků stanovených ve specifičtějších předpisech s cílem umožnit jejich sledovatelnost.

[…]“

Vnitrostátní právní úprava

17 Podle článku L.653-1 zemědělského zákoníku, který kodifikuje na základě zákona č. 98-565 ze dne 8. července 1998 (JOFR, ze dne 9. července 1998, s. 10458) odpovídající ustanovení zákona č. 66-1005 ze dne 28. prosince 1966 o chovu skotu (JOFR

ze dne 29. prosince 1966, s. 11619), podléhá ve Francii provoz inseminačních stanic skotu povolení ministerstva.

18 Článek R.*653-103 zemědělského zákoníku, což je prováděcí ustanovení tohoto zákoníku, který kodifikuje příslušné ustanovení nařízení č. 69-258 ze dne 22. března 1969 o umělé inseminaci (JOFR ze dne 23. března 1969, s. 2948), rozlišuje mezi stanicemi pověřenými produkcí spermatu a stanicemi, které provádějí inseminaci, ačkoliv oba typy činností mohou být prováděny v jedné stanici. Podle tohoto článku produkční činnosti zahrnují udržování zásoby samčích chovných zvířat, testování posledně uvedených a získávání, zpracování, uchovávání a prodej spermatu, zatímco inseminační činnosti zahrnují inseminaci samic za použití spermatu dodaného produkčními stanicemi.

19 Podle článku 1 nařízení ministra zemědělství ze dne 17. dubna 1969 o povolení provozovat inseminační stanice (JOFR ze dne 30. dubna 1969, s. 4349), ve znění nařízení ministra zemědělství a lesnictví ze dne 24. ledna 1989 (JOFR ze dne 31. ledna 1989, s. 1469, dále jen „nařízení z roku 1969“), může být povolení založit a provozovat inseminační stanici uděleno fyzickým nebo právnickým osobám. Tento článek stanoví, že pro účely vydání tohoto povolení se nerozlišuje mezi francouzskými občany a občany jiných členských států Společenství.

20 Článek L.653-7 zemědělského zákoníku stanoví, že každá inseminační stanice poskytuje služby na území, které je vymezeno v povolení, a pouze v jeho rámci je oprávněna působit. Nicméně chovatelé, kteří se nacházejí na území spadajícím do působnosti určité inseminační stanice, ji mohou požádat, aby jim dodala sperma pocházející z produkčních center podle jejich výběru.

21 Podle článku 10 nařízení z roku 1969 jakýkoliv hospodářský subjekt odlišný od inseminační stanice, který dováží sperma z jiného členského státu Společenství, jej musí dodat do schválené inseminační nebo produkční stanice podle vlastního výběru. Podle článku 7 tohoto nařízení musí být sperma uchováváno ve skladu pod dozorem vedoucího stanice, který je držitelem licence. V případě inseminačních stanic se může jednat o „hlavní" nebo jeden z „vedlejších" skladů rozmístěných na celém území spadajícím do působnosti inseminační stanice, přičemž tyto sklady se též mohou nacházet v zemědělském podniku.

22 Článek 6 nařízení ministra zemědělství a rybolovu ze dne 27. prosince 2000 o inseminaci skotu chovateli (JOFR ze dne 27. ledna, s. 1477) stanoví, že sperma pocházející z jiné schválené inseminační stanice nebo jiného členského státu nebo přímo dovezené ze třetího státu musí ze zdravotních důvodů projít hlavním skladem inseminační stanice, která je poté odesílá do určeného vedlejšího skladu.

23 Podle článků L. 653-4 a R.*653-102 zemědělského zákoníku může být inseminace prováděna pouze držiteli licence vedoucího inseminační stanice nebo licence inseminátora pod dozorem schválené a územně příslušné inseminační stanice a za technické odpovědnosti vedoucího takové stanice.

24 Podle článku 2 nařízení ministra zemědělství a lesnictví ze dne 21. listopadu 1991 o školení inseminátorů a vedoucích stanic a o udělování příslušných licencí (JOFR ze dne 6. prosince 1991, s. 15936), ve znění nařízení ministra zemědělství, rybolovu a potravinářství ze dne 30. května 1997 (JOFR ze dne 1. června 1997, s. 8791), je licence inseminátora vydávána prefektem na základě předložení osvědčení o způsobilosti pro provádění inseminace pro dotčený živočišný druh, a osvědčení vydaného ředitelem schválené a územně příslušné inseminační stanice, která potvrzuje, že žadatel podléhá při provádění inseminace jejímu dozoru. Podle tohoto ustanovení je

pro osoby, které nejsou zaměstnanci inseminační stanice, zejména veterináře vykonávající činnost jako svobodné povolání, osvědčení vydáváno po uzavření dohody mezi ředitelem inseminační stanice a dotčenou osobou, která musí upřesnit technické, administrativní a finanční podmínky, za kterých bude uvedená osoba provádět inseminaci v souladu s platnou právní úpravou.

Postup před zahájením soudního řízení

25 V důsledku stížnosti, kterou obdržela, zaslala Komise dne 3. dubna 2003 Francouzské republice výzvu dopisem, ve kterém ji upozornila na neslučitelnost příslušné vnitrostátní právní úpravy s ustanoveními článků 43 ES a 49 ES.

26 Po přezkoumání vyjádření, které předložila Francouzská republika ve své odpovědi ze dne 27. června 2003 na tuto výzvu dopisem, zaslala Komise dne 19. prosince 2003 tomuto členskému státu odůvodněné stanovisko, ve kterém došla k závěru, že dotčená právní úprava je neslučitelná s výše uvedenými články Smlouvy o ES.

27 Komise majíc za to, že vysvětlení podaná Francouzskou republikou v její odpovědi ze dne 17. března 2004 na uvedené odůvodněné stanovisko nebyla uspokojivá, podala projednávanou žalobu.

K žalobě

K existenci omezení svobody usazování a volného pohybu služeb

Argumentace účastnic řízení

28 Komise vytýká Francouzské republice, že porušila články 43 ES a 49 ES tím, že bránila výkonu svobody usazování a volného pohybu služeb v odvětví umělé inseminaci skotu, jednak z důvodu územní výlučnosti přiznané schváleným inseminačním stanicím pro výkon činností distribuce spermatu a inseminace, a jednak z důvodu existence omezujících a diskrečních podmínek, které se vztahují na vydávání licence inseminátora.

29 Zaprvé, co se týče svobody usazování, má Komise za to, že přiznání práva vykonávat činnosti distribuce spermatu a inseminace ve vymezené oblasti na dobu neurčitou pouze schváleným inseminačním stanicím znemožňuje nebo nadměrně ztěžuje výkon této svobody ve Francii za účelem provádění těchto činností. Ve světle rozsudku ze dne 31. března 1993, Kraus (C-19/92, Recueil, s. I-1663), Komise uvádí, že francouzská právní úprava, i když není formálně diskriminační, představuje nicméně překážku práva usazování.

30 Komise nezpochybňuje opodstatněnost mechanismu ověřování způsobilosti, který zavedla francouzská právní úprava, ani skutečnost, že k tomu, aby osoba byla oprávněna provádět inseminaci skotu, je legitimně vyžadován objektivní důkaz o kvalifi-

kaci. Podle ní je nicméně dotčené omezení založeno na výlučných územních povoleních, která zakazují činnost jakémukoli dalšímu poskytovateli služeb.

31 Komise tvrdí, že je připravena přijmout důvody, které Francouzská republika předložila za účelem odůvodnění překážky svobody usazování, pokud by vnitrostátní opatření pouze požadovala, aby soukromé subjekty poskytly informace a podřídily se kontrole. Taková opatření by mohla být považována za legitimní, zatímco přiznání dotčených výlučných práv je neodůvodněné, nebo v každém případě nepřiměřené vůči uplatňovaným cílům obecného zájmu.

32 Krom toho má Komise za to, že svoboda usazování je omezena rovněž tím, že veterináři mohou získat licenci inseminátora, která by jim umožňovala provádění inseminace v rámci jejich svobodného povolání pouze tehdy, pokud předtím uzavřeli dohodu s ředitelem inseminační stanice.

33 Komise zadruhé tvrdí, že dotčená právní úprava porušuje volný pohyb služeb, a to volný pohyb služeb distribuce a inseminace.

34 Podle Komise spočívá omezení volného pohybu služeb distribuce v povinnosti skladovat sperma ve schválených inseminačních stanicích, které výhradně zajišťují jeho dodávky chovatelům. Služby distribuce jsou dotčeny zákazem jakéhokoli zákroku, který není povolen inseminační stanicí, která má výlučné právo na provedení zákroku. Komise zdůrazňuje, že překážka poskytování přeshraničních služeb se může dotýkat všech činností poskytovatelů služeb. Tvrdí, že i za předpokladu, že by důvod vycházející z ochrany veřejného zdraví mohl být v projednávaném případě relevantní, je francouzský režim nepřiměřený.

35 Komise upřesňuje, že povinnost skladování spermatu určeného pro obchod uvnitř Společenství, kterou ze zdravotních důvodů ukládá směrnice 88/407, se týká výlučně

zmrazeného spermatu a fáze před jeho odesláním z produkčního závodu, zatímco výtka formulovaná proti Francouzské republice se týká povinnosti skladování ve fázi, která následuje po tomto odeslání.

36 Co se týče služby inseminace, Komise se domnívá, že volnému poskytování služeb inseminace je bráněno z důvodu povinnosti osob, které hodlají uvedenou činnost vykonávat, předem uzavřít dohodu s ředitelem schválené inseminační stanice, aby mohly získat požadovanou licenci inseminátora. Komise zdůrazňuje, že uzavření těchto dohod je ve skutečnosti ponecháno na volném uvážení a dobré vůli ředitelů inseminačních stanic, kteří však odmítají uzavírat takové dohody s některými nezávislými inseminátory.

37 Komise nezpochybňuje legitimitu režimu povolení činnosti v oblasti umělé inseminace, ale pod podmínkou, že tento režim představuje pro inseminátora pouze prostředek, který slouží k prokázání jeho způsobilosti příslušnému veterinárnímu orgánu. Naproti tomu odmítá, aby toto povolení bylo uděleno pouze v rámci dohody se schválenou inseminačním stanicí, což je podmínka, která nemá v žádném případě nic společného se způsobilostí inseminátora. Komise dodává, že členský stát musí zohlednit znalosti a kvalifikace, které dotyčný získal již v jiném členském státě (rozsudek ze dne 7. května 1991, Vlassopoulou, C-340/89, Recueil, s. I-2357, bod 15), a že povinnost veterinářů vykonávajících činnost jako svobodné povolání uzavřít dohodu s inseminačním stanicí, aby mohli získat licenci inseminátora, nesplňuje kritéria, která zavedla judikatura týkající se odůvodnění režimů předchozího správního povolení (rozsudek ze dne 20. února 2001, Analir a další, C-205/99, Recueil, s. I-1271, body 35 až 38).

38 Jako dodatečnou překážku uplatňuje Komise skutečnost, že poskytovatelé služeb z jiných členských států, kteří hodlají zajišťovat distribuci spermatu, jakož i inseminaci, nemohou tyto služby nabízet současně z důvodu povinnosti dodat sperma do stanic, které jediné jej mohou dodávat chovatelům.

39 Francouzská republika úvodem uvádí, že francouzská právní úprava byla k 1. lednu 2007 podstatně změněna a že bylo zejména stanoveno zrušení územní výlučnosti. Zdůrazňuje nicméně, že cílem této reformy není ukončit údajnou neslučitelnost právní úpravy, která je předmětem projednávané žaloby, s právem Společenství.

40 Co se týče dotčené právní úpravy, Francouzská republika nepopírá, že představuje překážku svobody usazování. Toto omezení nemá nicméně diskriminační povahu, jelikož umožňuje příslušníkům jiných členských států, aby založili a provozovali inseminační stanice na francouzském území za stejných podmínek, jako jsou podmínky, které jsou vyžadovány po francouzských příslušnících. V každém případě je tato právní úprava podle tohoto členského státu odůvodněna naléhavými důvody obecného zájmu.

41 Francouzská republika uvádí, že cílem územní výlučnosti není vymezit danou oblast, nýbrž zajistit sběr informací. Změna rozsahu oblastí je tedy možná a od vstupu v platnost zákona č. 66-1005 bylo provedeno přibližně třicet změn. Podle tohoto členského státu povolení, která přiznávají výlučná práva na neomezenou dobu současným poskytovatelům služeb, nevylučují možnost zřízení nových stanic.

42 Co se týče služby distribuce, Francouzská republika připouští, že prodej spermatu ve Francii pocházejícího od subjektu, který se nachází v jiném členském státě, by mohl zahrnovat nejen zmrazené sperma, ale i čerstvé sperma. Podle tohoto členského státu nicméně takové transakce týkající se čerstvého spermatu sice nejsou zakázány, avšak nemají žádný hospodářský význam, a téměř se nevyskytují.

43 Co se týče služby inseminace, Francouzská republika uznává, že inseminace může být prováděna pouze držiteli licence vedoucího inseminační stanice nebo licence inseminátora. Dodává, že pro subjekty, které nejsou zaměstnanci takové stanice,

zejména veterináře vykonávající činnost jako svobodné povolání, je osvědčení vydáváno po uzavření dohody mezi ředitelem inseminační stanice a těmito subjekty. Tento členský stát nicméně uvádí, že tato povinnost uložená nezávislému subjektu neznamená, že inseminační činnost, kterou provádí veterinář vykonávající činnost jako svobodné povolání, je zakázána. Francouzská republika totiž uvádí, že tato dohoda zajišťuje dodržování platné právní úpravy a zaručuje, aby byl ředitel inseminační stanice řádně informován o povaze a obsahu poskytnutých služeb.

44 Tento členský stát připouští, že podobně jako veterináři, musí chovatelé požádat o zvláštní a časově omezenou licenci inseminátora pro inseminaci samic z vlastního chovu a že musí obdržet souhlas územně příslušné inseminační stanice. Dodává, že chovatelé musí prokázat svou způsobilost nebo profesní zkušenost jako zemědělský podnikatel nebo pokud jimi nedisponují, že musí absolvovat školení v oblasti inseminace skotu. Uvedený členský stát z toho vyvozuje, že jakýkoli subjekt, který disponuje vyžadovanou kvalifikací nebo vzděláním, může požádat o licenci, která je nezbytná pro provádění umělé inseminace.

Závěry Soudního dvora

45 Úvodem je třeba poznamenat, že podle ustálené judikatury se nesplnění povinnosti musí posuzovat vzhledem ke stavu, v němž se členský stát nacházel v době, kdy uplynula lhůta stanovená v odůvodněném stanovisku (viz zejména rozsudky ze dne 14. září 2004, Komise v. Španělsko, C-168/03, Sb. rozh. s. I-8227, bod 24, a ze dne 27. října 2005, Komise v. Lucembursko, C-23/05, Sb. rozh. s. I-9535, bod 9). Vnitrostátní legislativní proces, který následoval po uplynutí této lhůty, tedy nemůže být předmětem přezkumu Soudního dvora.

46 Dále je třeba uvést, že se Soudní dvůr ještě nevyjádřil ke slučitelnosti dotčené francouzské právní úpravy s ustanoveními Smlouvy v oblasti svobody usazování a volného pohybu služeb.

47 Ve věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 28. června 1983, Société coopérative d'amélioration de l'élevage et d'insémination artificielle du Béarn (271/81, Recueil, s. 2057), se vnitrostátní soud zabýval pouze otázkou, zda inseminační stanice mají obchodní charakter ve smyslu článku 37 Smlouvy o ES (nyní po změně článku 31 ES), když měl za nesporné, že tyto stanice jsou monopoly. Výlučná práva těchto stanic byla přezkoumána pouze z pohledu volného pohybu zboží.

48 Předmětem věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 5. října 1994, Centre d'insémination de la Crespelle, C-323/93, Recueil, s. I-5077, byla slučitelnost francouzské právní úpravy s ustanoveními Smlouvy o volném pohybu zboží [články 30 a 36 Smlouvy ES (nyní po změně články 28 ES a 30 ES)], jakož i s pravidly hospodářské soutěže stanovenými touto Smlouvou [článek 86 a čl. 90 odst. 1 Smlouvy ES (nyní článek 82 ES a čl. 86 odst. 1 ES)], a nikoli slučitelnost této právní úpravy se svobodou usazování a volným pohybem služeb.

49 Co se týče věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 7. prosince 1995, Gervais a další (C-17/94, Recueil, s. I-4353), je třeba poznamenat, že Soudní dvůr rozhodl, že ustanovení Smlouvy v oblasti svobody usazování a volného pohybu služeb se nepoužijí na činnosti, jejichž všechny prvky se nacházejí pouze uvnitř jednoho členského státu (body 24, 28 a 39). Přezkoumal krom toho slučitelnost vnitrostátní právní úpravy pouze se směrnicemi 77/504 a 87/328 (bod 33).

50 Na rozdíl od výše uvedených věcí vzniká v rámci tohoto řízení o nesplnění povinnosti otázka, zda francouzská právní úprava, která přiznává schváleným stanicím výlučné právo poskytovat služby umělé inseminace skotu na stanoveném území a podmiňuje vydání licence inseminátora uzavřením dohody s jednou z těchto stanic, je v rozporu s články 43 ES a 49 ES.

51 Zaprvé, co se týče omezení svobody usazování, je třeba bez dalšího konstatovat, že Francouzská republika uznala, že územní výlučnost přiznaná inseminačním stanicím a podmínka, která podmiňuje vydání licence inseminátora uzavřením dohody s územně příslušnou inseminační stanicí, představují překážku této svobody, i když se domnívá, že tato opatření nebrání zcela subjektům z jiných členských států, aby ve Francii prováděly umělou inseminaci skotu.

52 V tomto ohledu je třeba připomenout, že článek 43 ES ukládá odstranění omezení svobody usazování a že podle ustálené judikatury Soudního dvora musí být za taková omezení ve smyslu tohoto článku považována všechna opatření, která výkon této svobody zakazují, tvoří překážku tomuto výkonu nebo jej činí méně atraktivním (viz rozsudky ze dne 5. října 2004, CaixaBank France, C-442/02, Sb. rozh. s. I-8961, bod 11 a citovaná judikatura).

53 Územní výlučnost přiznaná schváleným inseminačním stanicím, která omezuje celkový počet subjektů, kterým je povoleno založit a provozovat takové stanice na francouzském území, a skutečnost, že výlučná práva jsou udělována na dobu neurčitou, ztěžují přístup jiných subjektů, včetně subjektů z jiných členských států, na trh inseminace. Skutečnost, že oblasti, na které se vztahuje tato výlučnost, mohou být, jak tvrdí Francouzská vláda, změněny nebo rozděleny, nemůže tento závěr ovlivnit.

54 Jelikož nemůže získat práva ve vymezené oblasti, musí subjekt, jehož cílem je výkon činnosti v oblasti umělé inseminace, uzavřít dohodu s územně příslušnou inseminační stanicí za účelem získání licence inseminátora. Jelikož uzavření takové dohody však závisí na ředitelích schválených stanic, může taková povinnost zabránit uskutečnění takového cíle.

55 Je tedy třeba konstatovat, jak tvrdí Komise, že dotčená vnitrostátní opatření svou povahou ztěžují, ba i znemožňují nebo v každém případě činí méně atraktivním výkon svobody usazování za účelem uskutečňování činností distribuce spermatu skotu a inseminace na francouzském území.

56 Okolnost, že se tato opatření použijí bez rozdílu na tuzemské subjekty a na subjekty z jiných členských států, tomuto zjištění nebrání, vzhledem k tomu, že taková vnitrostátní opatření, i když se použijí bez diskriminace na základě státní příslušnosti, mohou bránit příslušníkům Společenství, včetně příslušníků členského státu, který je autorem daného opatření, ve výkonu základní svobody zaručené Smlouvou nebo jej učinit méně přitažlivým (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Kraus, bod 32).

57 Zadruhé, pokud jde o volný pohyb služeb, je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury vyžaduje článek 49 ES nejen odstranění jakékoli diskriminace poskytovatele služeb z důvodu jeho státní příslušnosti, ale rovněž odstranění jakéhokoli omezení, byť uplatňovaného bez rozdílu jak na tuzemské poskytovatele, tak na poskytovatele z jiných členských států, je-li takové povahy, že může zakazovat činnosti poskytovatele usazeného v jiném členském státě, kde legálně poskytuje obdobné služby, být na překážku těmto činnostem nebo je činit méně atraktivními (rozsudky ze dne 9. listopadu 2006, Komise v. Belgie, C-433/04, Sb. rozh. s. I-10653, bod 28, a ze dne 11. ledna 2007, ITC, C-208/05, Sb. rozh. s. I-181, bod 55).

58 Je nesporné, že podle francouzské právní úpravy musí přeshraniční poskytovatel, který hodlá distribuovat sperma skotu nebo provádět inseminaci na francouzském území na základě volného pohybu služeb, nezbytně skladovat toto sperma ve schválených inseminačních stanicích, které jsou výhradně oprávněny dodávat sperma chovatelům, a musí získat licenci inseminátora, aby mohl jednat jako inseminátor.

59 Francouzská republika zpochybňuje argumentaci vycházející z toho, že tato právní úprava představuje překážku volného pohybu služeb distribuce spermatu skotu. Naproti tomu nepopírá skutečnost, že tato právní úprava představuje překážku volného pohybu služeb inseminace.

60 Co se týče služby distribuce, Komise uvádí, přičemž upřesňuje, že se její výtka netýká povinnosti skladovat zmrazené sperma před jeho odesláním podle přílohy C, bodu 3 písm. a) směrnice 88/407, že volný pohyb těchto služeb je dotčen jednak povinností skladovat sperma ve schválených inseminačních stanicích, které jej výhradně dodávají chovatelům, a jednak zákazem jakéhokoli zákroku, který nepovolila inseminační stanice, která má výlučné právo na provedení zákroku.

61 Je třeba poznamenat, že i když chovatelé mají, jak tvrdí Francouzská republika, možnost nechat si objednat stanicí, na které jsou závislí, zvláštní sperma, které pochází od producenta usazeného v jiném členském státě, povinnost skladovat toto sperma v uvedené stanici po jeho odeslání může být na překážku nebo činit méně atraktivním poskytování služby distribuce tímto producentem.

62 Totéž platí pro zákaz jakéhokoli zákroku inseminace nepovoleného územně příslušnou inseminační stanicí, jelikož tento zákaz může z důvodu propojení činností distribuce a inseminace rovněž bránit nebo činit méně atraktivní poskytování služby distribuce spermatu.

63 Co se týče konkrétně volného pohybu služeb inseminace, Francouzská republika uznává, že vnitrostátní právní úprava představuje překážku tohoto volného pohybu služeb.

64 Přeshraniční poskytovatelé služeb, kteří chtějí na francouzském území provozovat inseminaci na základě volného pohybu služeb, musí získat ve Francii licenci inseminátora. Požadavek této licence, bez ohledu na podmínky vydání uvedené licence, představuje omezení volného pohybu služeb, jelikož může být na překážku poskytování služeb inseminace ve Francii subjekty usazenými a již legálně působícími v jiných členských státech, nebo jej činit méně přitažlivým (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 9. března 2000, Komise v. Belgie, C-355/98, Recueil, s. I-1221, bod 35, a ze dne 18. července 2007, Komise v. Itálie, C-134/05, Sb. rozh. s. I-6251, bod 23).

65 Krom toho po získání uvedené licence mohou tyto subjekty provádět inseminaci spermatu skotu pouze pod dohledem územně příslušné inseminační stanice.

66 Za těchto podmínek je třeba konstatovat, že francouzská právní úprava v rozsahu, v němž přiznává schváleným stanicím výlučné právo poskytovat služby umělé inseminace skotu na stanoveném území a podmiňuje vydání licence inseminátora uzavřením dohody s jednou z těchto stanic, představuje omezení svobody usazování a volného pohybu služeb.

67 Taková opatření mohou být přijata, pouze pokud sledují legitimní cíl slučitelný se Smlouvou a jsou odůvodněna naléhavými důvody obecného zájmu, pokud neexistuje harmonizační opatření Společenství, které stanoví nezbytná opatření pro zajištění ochrany těchto zájmů. Krom toho podle ustálené judikatury Soudního dvora mohou být tato omezující opatření odůvodněna těmito důvody pouze tehdy, pokud jsou tato opatření nezbytná pro ochranu zájmů, které mají zaručit, a jen v rozsahu, v němž tyto cíle nemohou být dosaženy méně omezujícími opatřeními (rozsudek ze dne 14. prosince 2006, Komise v. Rakousko, C-257/05, bod 23 a citovaná judikatura).

K odůvodnění omezení svobody usazování a volného pohybu služeb

K ochraně genofondu skotu

– Argumentace účastnic řízení

68 Francouzská vláda tvrdí, že cílem dotčené právní úpravy je zajistit zhodnocení genofondu skotu, což Soudní dvůr již uznal ve svém rozsudku ze dne 19. listopadu 1998, Nilsson a další (C-162/97, Recueil, s. I-7477), jako naléhavý důvod veřejného zájmu. Dodává, že směrnice 77/504 a 87/328 sice harmonizovaly podmínky upravující pohyb čistokrevného chovného skotu uvnitř Společenství a jejich spermatu, neharmonizovaly však naproti tomu pravidla upravující inseminaci samic skotu.

69 Tento členský stát odkazuje na provádění programů výběru do chovu a genetického zachování na svém území a tvrdí, že územní výlučnost přiznaná schváleným inseminačním stanicím a podmínky vydávání licence inseminátora jsou jediným prostředkem pro zajištění přesného a úplného sběru genetických informací o skotu, které jsou nezbytné pro genetické zlepšování tohoto druhu. Dotčená opatření jsou nezbytná pro centralizaci všech údajů o provedené inseminaci u jediného orgánu v každé oblasti, která se vyznačuje výlučností.

70 Komise uvádí, že cíl ochrany genofondu skotu, který spadá do oblasti zootechnických a genetických požadavků, byl na úrovni Společenství, jak Soudní dvůr uznal v bodě 33 výše uvedeného rozsudku Centre d'insémination de la Crespelle, předmětem

úplné harmonizace. Každopádně podle Komise neexistence ustanovení práva Společenství neodůvodňuje sama o sobě omezení.

71 Komise uvádí, že genetické zhodnocení závisí na chovateli, a nikoli na činnostech inseminátora, jelikož akt provedený posledně uvedeným, na který se vztahují nanejvýše hlediska ochrany zdraví, se nedotýká ani kvality, ani původu inseminovaného spermatu.

72 Komise dodává, že k zajištění přesného sběru genetických informací o skotu prostřednictvím centralizace údajů do jediného místa by postačila pouze povinnost zaslat nezbytné informace středisku shromažďujícímu genetické údaje.

– Závěry Soudního dvora

73 Zaprvé je třeba připomenout, že jak vyplývá jednak z ustanovení směrnic 77/504, 87/328 a 91/174, uvedených v bodech 3 až 6 a 15 tohoto rozsudku, a jednak z bodu 33 výše uvedeného rozsudku Centre d'insémination de la Crespelle, genetické podmínky, pokud jde o obchod se spermatem čistokrevného plemenného skotu uvnitř Společenství, byly předmětem úplné harmonizace na úrovni Společenství.

74 Jak však bylo uvedeno v bodě 67 tohoto rozsudku, naléhavý důvod obecného zájmu nemůže být uplatněn, pokud existuje harmonizace Společenství stanovící opatření, která jsou nezbytná pro zajištění ochrany tohoto zájmu (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Komise v. Rakousko, bod 23).

75 Cíl ochrany genofondu čistokrevného plemenného skotu, který je stanoven vnitrostátními genetickými požadavky, tedy nemůže odůvodnit překážky v obchodu uvnitř Společenství se spermatem takového skotu, které nejsou harmonizační právní úpravou Společenství v dotčené oblasti stanoveny.

76 Článek 1 druhý pododstavec směrnice 88/407, který nemění obsah směrnic 77/504, 87/328 a 91/174 a není v rozporu s judikaturou citovanou v bodě 73 tohoto rozsudku, tento závěr nevyvrací. Toto ustanovení se totiž upřesněním, že směrnicí 88/407 nejsou dotčeny zootechnické předpisy Společenství nebo vnitrostátní zootechnické předpisy pro organizaci inseminace obecně a distribuci spermatu zvlášť, týká pouze zootechnických opatření, zatímco odůvodnění uplatňované Francouzskou republikou je založeno pouze na úvahách genetické povahy.

77 Zadruhé v rozsahu, v němž argumentace uplatňovaná Francouzskou republikou směřuje k odůvodnění sporného vnitrostátního režimu v rozsahu, v němž zavádí omezení pro výkon činnosti inseminace skotu a vydávání licencí inseminátora, je třeba uvést, že úvahy uvedené tímto členským státem nevycházejí z genetických hledisek, ale spadají, jak tvrdí Komise, do zdravotní oblasti.

78 Genetická stránka inseminace totiž nezávisí na aktu provedeném inseminátorem, nýbrž na vlastnostech samic skotu a inseminovaného spermatu.

79 Zatřetí, i za předpokladu, že harmonizace Společenství v oblasti obchodu uvnitř Společenství se spermatem jiného skotu než čistokrevného plemenného skotu, kterou provedla směrnice 88/407, není úplná, pokud jde o genetické podmínky, je třeba jednak poznamenat, podobně jako Komise, že neexistence ustanovení Společenství nemůže sama o sobě odůvodňovat omezení.

80 Krom toho tvrzení Francouzské republiky, podle kterého sporný vnitrostátní režim sleduje ochranu genofondu v rozsahu, v němž umožňuje centralizovat sběr informací o umělých inseminací uskutečněných na území tohoto členského státu, který je nezbytný k uskutečňování programů výběru do chovu a genetického zachování, neprokazuje ani nezbytnost, ani přiměřenost opatření plynoucích z tohoto režimu.

81 Takový centralizovaný sběr informací, za předpokladu, že je vůbec užitečný, pokud jde o jiný skot než čistokrevný plemenný skot, by totiž mohl být uskutečněn díky méně omezujícím opatřením, než je udělení územní výlučnosti pro služby inseminace schváleným stanicím. Bylo zejména možné uložit subjektům, které provádějí umělou inseminaci skotu, povinnost sdělit orgánu určenému k tomuto účelu údaje o uskutečněných inseminacích, čímž by byl proveden centralizovaný sběr těchto stejných údajů, aniž by byly vytvořeny překážky svobodě usazování a volnému pohybu služeb.

82 Odůvodnění uplatněné Francouzskou republikou, které vychází z ochrany genofondu skotu, musí být tedy odmítnuto.

K ochraně veřejného zdraví

– Argumentace účastnic řízení

83 Francouzská republika tvrdí, že režim kvalifikace subjektů provádějících inseminaci odpovídá péči o ochranu zdraví zvířat a lidí.

84 Nejprve, co se týče zdraví zvířat, uvádí, že inseminace musí respektovat zdravotní normy a hygienická pravidla, jak při nakládání se spermatem, tak při kontaktu se zvířetem. Inseminace vyžaduje dokonalé zvládnutí postupu, aby se zabránilo zásahům do fyzické integrity zvířete, u kterého je inseminace prováděna. Krom toho samotné rozhodnutí provést inseminaci může mít podle francouzské vlády dopad na zdraví zvířete, zejména na jeho fertilitu, která by mohla být ohrožena unáhleným křížením.

85 Co se týče dále ochrany zdraví subjektu provádějícího inseminaci spermatu, Francouzská republika se domnívá, že udělení licence, která potvrzuje způsobilost dotčené osoby provádět inseminaci, je nezbytné, jelikož inseminace obnáší rizika, jak z důvodu kontaktu s velkými zvířaty, tak z důvodu použití tekutého dusíku, který může způsobit vážné popáleniny.

86 Konečně, pokud jde o ochranu zdraví osob z hlediska bezpečnosti potravin, tento členský stát tvrdí, že vydání licence přispívá ke splnění požadavku sledovatelnosti produktů. Uvádí, že v souladu s článkem 18 nařízení č. 178/2002 je nutné zajistit sledovatelnost potravin ve všech fázích výroby, zpracování a distribuce. Tvrdí tedy, že zásada sledovatelnosti se použije na sperma, které je živým biologickým produktem a předchází procesu produkce skotu, a dodává, že inseminační stanice zaručují bezpečnost obchodu se spermatem, jakož i kontrolu dokumentů, fyzickou kontrolu a kontrolu původu tohoto produktu.

87 Komise má za to, že inseminace, i když vyžaduje určitou způsobilost a opatrnost, nevykazuje zvláštní obtížnost, která by mohla odůvodnit tak závažnou překážku svobody usazování a volného pohybu služeb. Komise uvádí, že uplatněné zdravotní cíle mohou být uspokojivě dosaženy, pokud se prokáže způsobilost inseminátora, ať už potvrzením o způsobilosti, doložením veterinárního vzdělání, nebo, pro příslušníky Společenství, mechanismem vzájemného uznávání. V každém případě musí být podle Komise považována sporná francouzská úprava za neodůvodněnou a nepřiměřenou.

88 Co se týče sledovatelnosti spermatu, Komise připomíná, přičemž odkazuje na směrnice 87/328 a 88/407, že cílem harmonizace Společenství ve zdravotní a zootechnické oblasti je zejména zajistit péči o zdraví na všech úrovních sběru a přepravy spermatu, jakož i jeho identifikace. Má tedy za to, že odpovědnost inseminačních stanic, které disponují územní výlučností, nepředstavuje přiměřený prostředek k zaručení zvýšené úrovně ochrany a že dotčená právní úprava nemůže být založena na systematické nedůvěře, pokud jde o nezávislé subjekty, zejména subjekty pocházející z jiných členských států.

– Závěry Soudního dvora

89 Co se týče cílů ochrany zdraví zvířat a zdraví subjektu provádějícího inseminaci, je třeba poznamenat, podobně jak uvádí Komise, že tyto cíle uplatněné Francouzskou republikou mohou být dosaženy méně přísnými opatřeními, zejména požadavkem prokázání odpovídající způsobilosti.

90 Mechanismus kontroly a vzájemného uznávání veterinárních diplomů nebo požadavek osvědčení o způsobilosti by totiž mohly doložit znalosti a kvalifikace dotyčných osob, které jsou nezbytné pro ochranu uvedených zájmů.

91 Dotčený režim je však založen na mnohem více omezujících opatřeních, a to na udělení územní výlučnosti schváleným inseminačním stanicím a na podmínění vydání licence inseminátora uzavřením dohody s takovou stanicí.

92 Je jistěže legitimní, že za účelem zajištění způsobilosti uchazeče o funkci inseminátora podmíní členský stát výkon inseminační činnosti požadavkem licence. V projed-

návaném případě je však tato licence udělena pouze pod podmínkou, že mezi tímto uchazečem a schválenou inseminační stanicí byla uzavřena dohoda.

93 Co se přitom týče řízení o povolení výkonu činnosti, je třeba uvést, podobně jako Komise, že dotyčný členský stát musí při použití vnitrostátních opatření zohlednit znalosti a kvalifikace již získané dotčenou osobou v jiném členském státě (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Vlassopoulou, bod 15). V rámci tohoto řízení o povolení musí vnitrostátní orgány posoudit způsobilost a kvalifikaci podle postupu, který je v souladu s požadavky práva Společenství, které se týkají účinné ochrany základních práv, které Smlouva přiznává příslušníkům Společenství. V důsledku toho musí být rozhodnutí, které je přijato na základě tohoto posouzení, odůvodněno a musí být možné jej soudně přezkoumat (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 15. října 1987, Heylens a další, 222/86, Recueil, s. 4097, bod 17, a výše uvedený Vlassopoulou, bod 22).

94 Krom toho, režim předchozího správního povolení musí být založen zejména na objektivních, nediskriminačních a předem známých kritériích, tak aby poskytoval rámec pro výkon posuzovací pravomoci vnitrostátních orgánů, aby tato pravomoc nebyla vykonávána svévolně (viz rozsudek Analir a další, bod 38).

95 Uvedená dohoda přitom musí být uzavřena s inseminační stanicí, která je v potenciální hospodářské soutěži na trhu inseminace se stejným subjektem, jehož způsobilost jakožto inseminátora má tato stanice ověřit. Krom toho je uzavření takové dohody ponecháno na volném uvážení ředitelů těchto stanic, kteří tuto dohodu nemusí podepsat, i když uchazeč splňuje objektivní, nediskriminační a předem známá kritéria způsobilosti.

96 Za těchto podmínek nepředstavuje uzavření dohody přiměřené přezkumné řízení, které umožňuje orgánům hostitelského členského státu ověřit výhradně a objektivně

způsobilost inseminátorů, kteří pocházejí z jiného členského státu, a nesplňuje kritéria uvedená v bodech 93 a 94 tohoto rozsudku.

97 V důsledku toho je třeba konstatovat, že i za předpokladu, že by sporná právní úprava byla způsobilá zaručit uskutečnění ochrany zdraví zvířat a subjektu provádějícího inseminaci, překračuje meze toho, co je k dosažení sledovaného cíle nezbytné (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 29. března 2007, Rewe Zentralfinanz, C-347/04, Sb. rozh. s. I-2647, bod 37, a ze dne 25. října 2007, Geurts a Vogten, C-464/05, Sb. rozh. s. I-9325, bod 24).

98 Co se týče bezpečnosti potravin a sledovatelnosti spermatu, je třeba konstatovat, že na rozdíl od tvrzení Francouzské republiky článek 18 nařízení č. 178/2002 nelze vykládat v tom smyslu, že může odůvodnit omezení vyplývající z dotčeného režimu. Tento článek se totiž týká oblasti bezpečnosti potravin, jejíž požadavky týkající se sledovatelnosti mohou být splněny režimem, který stanoví, že služba inseminace je zajištěna kvalifikovanými a řádně identifikovatelnými osobami, aniž by byla použita taková omezení, jako jsou omezení vyplývající z dotčeného režimu.

99 Krom toho je třeba poznamenat, že tento členský stát vůbec neprokázal, že územní výlučnost, která je přiznána schváleným stanicím a podmínění vydání licence inseminátora uzavřením dohody s vedoucím takové stanice, představují nezbytná a přiměřená opatření pro zajištění bezpečnosti potravin a sledovatelnosti. Nebyl totiž předložen žádný důkaz, který by doložil, že povinnosti uložené inseminátorům, co se týče kvality a využití spermatu, jakož i kontroly dodržování těchto povinností vyžadují tuto územní výlučnost nebo podmínku, která se vztahuje na vydání uvedené licence.

100 Za těchto podmínek odůvodnění uplatněné Francouzskou republikou, které vychází z ochrany veřejného zdraví, nemůže být přijato.

K požadavkům územního plánování

– Argumentace účastnic řízení

101 Francouzská republika uvádí, že dotčený režim sleduje rovněž cíl územního plánování a že Soudní dvůr uznal, že takový cíl představuje naléhavý důvod obecného zájmu (rozsudek ze dne 13. ledna 2000, TK-Heimdienst, C-254/98, Recueil, s. I-151, bod 34). Tento členský stát tvrdí, že daný režim umožnil zachování zemědělské činnosti na většině francouzského území, pro které jsou charakteristické oblasti s nižší intenzitou chovu a hornaté oblasti. Uvádí, že zachování skotu, který je přizpůsoben nárokům daným klimatem a nadmořskou výškou, umožnilo zachovat chov v oblastech, kterým hrozilo, že budou opuštěny kvůli jejich klimatickým a geografickým vlastnostem.

102 Podle Komise územní výlučnost přiznaná schváleným inseminačním stanicím nemůže být vzhledem k neexistenci statistických údajů odůvodněna tvrzením, podle kterého by v případě neexistence této výlučnosti mohla většina francouzského území přijít o služby inseminace. V každém případě Komise uvádí, že odstranění sporných překážek by nemělo vliv na zachování plemen, která jsou přizpůsobena nárokům daným klimatem a nadmořskou výškou.

– Závěry Soudního dvora

103 Je třeba uvést, podobně jak uvádí Komise, že tvrzení Francouzské republiky nejsou podložena žádnými informacemi nebo statistickými údaji. Tento členský stát tedy neprokázal na základě podložených skutečností, že územní výlučnost přiznaná uvedeným schváleným stanicím byla nezbytná pro zajištění nabídky služby inseminace na celém území Francie.

104 Krom toho toto odůvodnění nemůže být uplatněno pro ty oblasti francouzského území, které nemají nepříznivé vlastnosti, které zmiňuje uvedený členský stát.

105 V důsledku toho, jak uvedl generální advokát v bodě 83 svého stanoviska, aniž by bylo nezbytné přezkoumat, zda požadavky územního plánování mohou teoreticky odůvodnit omezení svobody usazování a volného pohybu služeb, nebylo prokázáno, že takové požadavky v projednávané věci existují a že jsou takové povahy, že vyžadují uvedenou územní výlučnost.

106 Za těchto podmínek odůvodnění uplatněné Francouzskou republikou, které vychází z požadavků územního plánování, musí být rovněž odmítnuto.

107 Z toho vyplývá, že vzhledem k neexistenci právoplatného odůvodnění dotčených omezení je třeba považovat žalobu Komise za opodstatněnou.

108 Vzhledem k výše uvedeným důvodům je tedy třeba určit, že Francouzská republika tím, že vyhradila právo poskytovat služby umělé inseminace skotu schváleným inseminačním stanicím, které disponují územní výlučností, jakož i osobám, které vlastní licenci inseminátora, jejíž vydání je podmíněno uzavřením dohody s jednou z těchto stanic, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z článků 43 ES a 49 ES.

K nákladům řízení

109 Podle čl. 69 odst. 2 jednacího řádu se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a Francouzská republika neměla ve věci úspěch, je důvodné posledně uvedené uložit náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

1) **Francouzská republika tím, že vyhradila právo poskytovat služby umělé inseminace skotu schváleným inseminačním stanicím, které disponují územní výlučností, jakož i osobám, které vlastní licenci inseminátora, jejíž vydání je podmíněno uzavřením dohody s jednou z těchto stanic, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z článků 43 ES a 49 ES.**

2) **Francouzské republice se ukládá náhrada nákladů řízení.**

Podpisy.